

ULUSLARARASI ORTADOĞU KONGRESİ

HATAY DEKLARASYONU

(GEÇİCİ BAŐKANLIK AÇIKLAMASI)

1 – “1. Uluslararası Ortadoğu Kongresi” 10-12 Kasım 2010 tarihleri arasında Hatay’da yapıcı ve samimi bir ortam içinde cereyan etmiştir.

Hatay Valiliđi iş birliği ile Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) tarafından düzenlenen Kongre’de “Irak” ana teması üzerine odaklanılmıştır. Toplantı’ya; Irak’a komşu ülkeler, ABD, Avrupa ülkeleri, Hindistan, BM ve Arab Birliği’nden, devlet adamları, diplomatik misyon temsilcileri, akademisyenler ve medya temsilcileri katılmışlardır. Kongre çalışmalarında Irak’ın mevcut durumu ile ilgili sorunlar etraflıca irdelenmiştir.

Bu çerçevede; “Bir Uluslararası Güvenlik Sorunsalı Olarak “Irak”, “Irak’ta Politik Aktörler: Çatışma ve İş Birliği”, “Irak Tipi Federalizm, Demokratikleşme ve Politik İstikrar”, “Irak’ın İstikrarı İçin Bölgesel ve Küresel İş Birliği”, “Türk Dış Politikasında Çok Boyutlu Bir Unsur Olarak Irak” konuları ele alınmış ve söz konusu ülkeler ve kurumlar arasında iş birliği gerçekleştirilebilecek alanlara dair görüş teatisinde bulunulmuştur.

2 – Kongre sırasında, etkinlik mekânı olarak Hatay’ın seçilmesinin önemi vurgulanmış, Irak’ın toprak bütünlüğünün güvence altına alınmasının en öncelikli hedef olarak belirlenmesinin, Irak’la ilgili aktörlerin Bölge ve dünya barışı için siyasi, ekonomik, kültürel ve stratejik alanlarda iş birliği içerisinde olmalarının bir zorunluluk olduğunun vurgulanması kararlaştırılmıştır. Bu kararın, ilgili tarafların dikkatlerine sunulması oy birliğiyle kararlaştırılmıştır.

3 – Irak’ın toprak bütünlüğü tüm komşu ülkeler için stratejik öneme haizdir. Ülke’de millî bütünlüğün sağlanması komşu ülkeler arasındaki sorunların çözümüne ve gerilimlerin azaltılmasına ve dolayısıyla Bölge ve dünya barışına büyük katkı sağlayacaktır. Bölge’de ABD tarafından uygulanan ve kimi bölgesel aktörler tarafından kabul gören kimlik politikaları Irak’ın bütünlüğü ve bölgesel barışın önünde ciddi engel teşkil etmektedir.

4- Ortadoğu’da sorunların çözümü bölgenin kendi kültürel ve insani kaynaklarının harekete geçirilmesi ile mümkün olabilir. Irak bu geçiş döneminde Bölge ülkelerinin yardımına ve dayanışmasına muhtaçtır, dış

aktörlerin Bölge'deki müdahaleleri asgari düzeye indirilmelidir. Irak'ın Bölge'de yeniden yükselmesi tüm Bölge'nin yükselişi ve dünya barışı için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Irak'a Komşu Ülkeler Girişimi'nin güçlendirilerek sürdürülmesi, İslam Konferansı Teşkilatı ve Arap Devletleri Birliği gibi bölgesel örgütlerin bölgesel ve Irak düzeyindeki etkinlikleri artırılmalıdır.

5- Irak'ta din ve etnik kökenli kimliklerin ön plana çıkarılması ülke bütünlüğünün sağlanmasının önünde en önemli engeldir. Yeni oluşan kurumların etnik ve mezhebi temellere göre düzenlenmesi ciddi bir istikrarsızlık kaynağıdır. En önemli aktör pozisyonu, bir bütün olarak Irak devletine ait olmalıdır. Güvenli bir Irak tümüyle demokratikleşmiş kurumlarla mümkün olabilir. Irak ulusunu oluşturan tüm bileşenlerin temsil edilebildiği, "bir arada yaşama", "ülkesel egemenlik" ve "bireysel özgürlükler" ilkelerini göz önünde bulunduran bir anayasanın ilgili taraflarca yeterince tartışılarak, temkinli ve yeterli bir süreç içerisinde hazırlanması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Yaşanan geçiş sürecinde Irak için kapsamlı bir kamu yönetimi reformuna duyulan ihtiyacın dikkate alınması Kongre'de önerilmiştir.

6- Bölge ülkeleri arasında vize kolaylıklarının sağlanması, sağlıklı iletişim kanallarının açılması, Bölge barışına büyük bir katkı sağlayacaktır. Güvensizliğin maliyeti ortadan kaldırılmalıdır.

7- Irak'ın enerji kaynaklarına olan bağımlılık tüm dünyanın enerji güvenliğini tehdit etmektedir. Buna ek olarak, istikrarın sağlanamamış olması, terör faaliyetlerinin engellenememesi ve benzeri nedenlerden dolayı Irak, Batılı ülkeler başta olmak üzere dünya kamuoyu tarafından bir tehdit olarak algılanmaktadır. Yeterli düzeyde "kamu diplomasisi" faaliyeti yürütülerek Ülke'nin doğru tanıtımının sağlanması, güvenlik sorunlarının büyük ölçüde dış kaynaklı ve bu sorunlardan asıl mağdur olanın Irak olduğunun anlatılması gerekmektedir.

8 – ABD'nin ayrılması ile birlikte, gerekli yasal çerçevenin de tam olarak çizilmemiş olması nedeniyle, komşu ülkeler ortaya çıkan son durumda Irak'a daha fazla müdahil olma imkânı bulmaktadırlar. Tüm aktörlerin çıkarları Irak'ta istikrarın sağlanması yönünde olmasına rağmen, istikrarın nasıl sağlanacağı noktasında ciddi ayrışmaların bulunduğu gözlenmektedir. Bu noktada ilgili aktörlerin kendilerini en iyi şekilde ifade etmelerinin yollarını bulmaları için sağlıklı iletişim kanallarının açık tutulması ve uzlaşi için gerektiğinde fedakârlıklardan kaçınılmaması gerekmektedir. Komşu ülkeler Irak'ta daha yakın ilişki içerisinde oldukları unsurları Irak'ın birliğinin sağlanması ve korunması yönünde teşvik etmelidirler.

9- Genelde Ortadoğu, özelde Irak ile ilgili bilgi kirliliğinin önüne geçilmelidir. Bunun tek yolu bilginin bizzat Bölge'deki unsurlar tarafından üretilmesidir.